

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

EU:n gigabittiasetus & viestintäverkko- rakentaminen

**- oikeudet, vastuut ja
velvollisuudet**

Päivi Peltola-Ojala

GIA on osa EU:n digitaalisen infrastruktuurin strategiaa

- ▶ Vuoteen 2030 mennessä kaikilla eurooppalaisilla kotitalouksilla on käytössään gigabitin (1 Gbit/s) nopeudella toimiva viestintäyhteys.
 - ▶ Lisäksi nopeiden langattomien verkkojen (vähintään 5G-taso) on katettava kaikki asutut alueet EU:ssa.
- ▶ GIA:n päätavoitteena on nopeuttaa ja yksinkertaistaa erittäin nopeiden verkkojen (Very High Capacity Network, VHCN) rakentamista sekä vähentää verkkojen käyttöönoton kustannuksia.
 - ▶ Helpotetaan olemassa olevan fyysisen infrastruktuurin yhteiskäyttöä ja yhteisrakentamista.
 - ▶ Voidaan hakea kaikki verkon rakentamisen edellyttämät luvat ja oikeudet sähköisesti yhden asiointipisteen kautta. Lupamenettelyjen oltava ennakoitavia, läpinäkyviä ja määräaikoihin sidottuja.
 - ▶ Halutaan lisätä kilpailuneutraliteettia ja avoimuutta varmistamalla, että infrastruktuuriin liittyvä tieto – esimerkiksi sijainti, vapaa kapasiteetti ja suunnitellut työt – on saatavilla digitaalisesti ja koordinoitusti.

Gigabittiasetus eli GIA

- ▶ Gigabitti-infrastruktuurisäädös (Gigabit Infrastructure Act, GIA) on Euroopan unionin parlamentin neuvoston ja antama asetus (2024/1309/EU), jolla kumottiin aiempi yhteisrakentamisdirektiivi (2014/61/EU).
- ▶ Asetusta aletaan soveltamaan vaiheittain
 - ▶ Pääosa säännöksiä tuli sovellettavaksi 12.11.2025.
 - ▶ Keskitetyn tietopisteen soveltamisaika alkaa 12.5.2026.
 - ▶ Kiinteistön sisäverkkoja koskevat säännökset 12.2.2026.
- ▶ Kansallinen täydentävä lainsäädäntö HE 74/2025 vp parhaillaan eduskunnan käsittelyssä. Yhteisrakentamislaki (276/2016) on vielä voimassa, mutta kansallinen säädös tulee kumoamaan yhteisrakentamislain.

Mikä on VHCN-verkko?

- ▶ **erittäin suuren kapasiteetin viestintäverkko eli VHCN**
- ▶ kiinteistöön tai langattomalle tukiasemalle **pääsääntöisesti valokuidulla** toteutettu viestintäverkko, joka mahdollistaa vähäviiveisen ja käytettävyydeltään sujuvan yhteyden
- ▶ verkkoyhteyden on kyettävä täyttämään sille asetetut suorituskykyvaatimukset ja tarjoamaan käyttäjille palveluja tietyin laatuksiteerein ($\geq 1\ 000$ Mbps lataus, ≥ 200 Mbps lähetys, viive ≤ 10 ms, pakettihäviö $\leq 0,0025$ %, saatavuus $\geq 99,9$ %).

Keitä GIA koskee? 1/3

► Verkkojen ja infrastruktuurin ylläpitäjät

- Kaikki, jotka omistavat tai hallinnoivat fyysistä infrastruktuuria (kaapelit, kanavat, mastot, putket, rakennukset, tiet, sillat, yms.). Ei rajoitu teleyrityksiin – koskee myös sähkö-, vesi-, liikenne- ja energia-alan toimijoita.
- Velvollisuus jakaa tietoja sähköisessä muodossa keskitetyn tietopisteen kautta (fyysinen infrastruktuuri ja rakennustekniset työt) ja myöntää käyttöoikeuksia verkkojen rakentamisen mahdollistamiseksi sekä suostua yhteisrakentamista koskevaan pyyntöön.

► Julkisen sektorin toimijat

- Valtio, kunnat ja kuntayhtymät sekä muut julkiset tahot, joiden omistuksessa tai määräysvallassa on fyysistä infrastruktuuria.
- Velvollisuus jakaa tietoja sähköisessä muodossa keskitetyn tietopisteen kautta (fyysinen infrastruktuuri ja rakennustekniset työt) ja myöntää käyttöoikeuksia verkkojen rakentamisen mahdollistamiseksi sekä suostua yhteisrakentamista koskevaan pyyntöön.

Keitä GIA koskee? 2/3

▶ Teleyritykset, verkko-operaattorit ja infratoimijat

- ▶ Yritykset, jotka rakentavat tai tarjoavat VHCN-verkkoja (erittäin suuren kapasiteetin verkkoja) **tai niiden liitännäistoimintoja** (esim. mastot).
- ▶ Oikeus käyttää olemassa olevaa infrastruktuuria ja pyytää yhteisrakentamista.
- ▶ Oikeus neuvotella vilpittömässä mielessä maanvuokrasopimuksista VHCN-verkkojen rakentamiseksi
- ▶ Velvollisuus jakaa tietoa suunnittelemistaan rakentamistöistä ja olemassa olevasta fyysisestä infrastruktuurista
- ▶ Velvollisuus suostua yhteiskäyttöä- ja yhteisrakentamista koskevaan pyyntöön.

Keitä GIA koskee? 3/3

▶ Maanvuokraoikeuksia hallinnoivat toimijat

- ▶ Oikeushenkilöt, jotka vuokraavat maata tai hallinnoivat vuokrasopimuksia maanomistajien puolesta.
- ▶ Velvollisuus neuvotella vilpittömässä mielessä maan käyttöoikeudesta VHCN-verkkojen rakentamiseksi markkinaehtoisin ja kohtuullisin ehdoin.

▶ Rakennusten omistajat, rakentajat ja taloyhtiöt

- ▶ Uusien ja peruskorjattavien rakennusten omistajat ja rakennuttajat, jotka velvoitetaan varustamaan rakennukset kuituvalmiudella.

▶ Viranomaiset ja valvontaelimet

- ▶ Lupaviranomaiset, jotka käsittelevät verkkojen rakentamisen lupia.
- ▶ Riitojenratkaisuelimet ja toimivaltaiset viranomaiset, jotka ratkaisevat käyttöoikeuksia ja lupia koskevia kiistoja.

Yhteiskäyttö keskitetyn tietopisteen kautta

– Verkkotietopiste tutuksi

Yhteiskäyttö Verkkotietopisteen kautta

- ▶ Suomessa Traficomien Verkkotietopiste on osa keskitettyä tietopistettä
- ▶ Verkkotietopisteen kautta tulee saada sähköisessä muodossa seuraavat tiedot fyysisestä infrastruktuurista:
 - a) georeferoitu sijainti ja **reitti**;
 - b) infrastruktuurin tyyppi ja **nykyinen käyttö**;
 - c) yhteyspiste.
- ▶ Lisäksi Verkkotietopisteen kautta verkon ylläpitäjien ja **julkisen sektorin** elinten on asetettava tiedot sähköisessä muodossa ja asetettava viipymättä saataville kyseisten tietojen päivitykset.

Periaatteena on, että yhteiskäyttöpyyntöihin suostutaan

- ▶ Verkon ylläpitäjien ja kaikkien julkisen sektorin elinten on operaattorin **kirjallisesta** pyynnöstä **suostuttava** kohtuullisiin yhteiskäyttöpyyntöihin **oikeudenmukaisin ja kohtuullisin** ehdoin ja edellytyksin, hinta mukaan lukien.
- ▶ Julkisen sektorin elinten tulee suostua yhteiskäyttöpyyntöön **syrjimättömin** ehdoin ja edellytyksin.
- ▶ Pyyntöissä on täsmennettävä fyysisen infrastruktuurin elementit, joiden käyttöoikeutta pyydetään, mukaan lukien tarkka aikataulu.
- ▶ Ilmoitettava käyttöoikeuden hakijalle kirjallisesti epäämisen erityiset ja yksityiskohtaiset syyt viimeistään **1 kk:den kuluessa**.

Yhteiskäyttö maanvuokraustapauksissa

- ▶ Operaattorin pyynnöstä **maan vuokraajina toimivien** oikeushenkilöiden on **neuvoteltava maan käyttöoikeudesta vilpittömässä mielessä, mukaan lukien hinta**, jonka on tarpeellisessa määrin oltava markkinaolosuhteiden mukainen, kansallisen sopimusoikeuden mukaisesti
- ▶ Tällaisen sopimuksen tehneiden operaattoreiden ja oikeushenkilöiden on **ilmoitettava Traficomille tällaisten sopimusten tekemisestä, mukaan lukien sovittu hinta**

Yhteiskäytön kieltäytymisperusteet 1/2

1. Pyynnön kohteena oleva fyysinen infrastruktuuri ei sovellu teknisesti VHCN-verkkojen elementtien sijoittamiseen.
2. Käytettävissä ei ole riittävästi tilaa.
3. Turvallisuuteen, kansalliseen turvallisuuteen ja kansanterveyteen liittyvät perustellut syyt.
4. Verkon eheyteen ja turvallisuuteen liittyvät asianmukaisesti perustellut syyt;
5. Suunnitellut sähköiset viestintäpalvelut aiheuttavat vakavia häiriöitä muiden palvelujen tarjoamiselle samassa fyysisessä infrastruktuurissa;
- 6. Käytettävissä on saman verkon ylläpitäjän tarjoamia vaihtoehtoisia keinoja saada passiivinen tukkutason fyysinen käyttöoikeus sähköisiin viestintäverkkoihin, jotka soveltuvat VHCN-verkkojen tarjoamiseen**

Yhteiskäytön kieltäytymisperusteet 2/2

- ▶ **Historiallisten ja turvallisuuteen liittyvien** syiden perusteella kohteet ovat yhteiskäytön ulkopuolella.
- ▶ Yhteiskäyttöön liittyvää **tiedonantovelvollisuutta ei ole**, jos esimerkiksi
 - ▶ fyysinen infra ei sovellu yhteiskäyttöön
 - ▶ kustannus-hyötyanalyysin perusteella velvoite on kohtuuton
 - ▶ käyttöoikeusvelvoite ei sovellu muun muassa historiallisten ja turvallisuuteen liittyvien syiden vuoksi.

Yhteisrakentaminen eli rakennusteknisten töiden koordinointi

Yhteisrakentaminen

- ▶ Verkkojen rakentajien on täytettävä avoimin ja syrjimättömin ehdoin kaikki kohtuulliset kirjalliset pyynnöt, jotka koskevat rakennusteknisten töiden koordinointia, jotka on esitetty VHCN-verkkojen tai liitännäistoimintojen elementtien käyttöönottoa varten.
- ▶ Töiden koordinointia koskeviin pyyntöihin on suostuttava, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:
 - ▶ Rakennusteknisten töiden koordinoinnista ei aiheudu alkuperäiselle toteuttajalle lisäkustannuksia, joita ei korvata, mukaan lukien lisäviivästyksistä aiheutuvat kustannukset. Osapuolilla pitää kuitenkin olla mahdollisuus sopia kustannusten jakamisesta
 - ▶ Rakennusteknisten töiden koordinointia valvoo verkon ylläpitäjä tai julkisen sektorin elin, jonka omistuksessa tai määräysvallassa fyysinen infrastruktuuri on.
 - ▶ Pyyntö jätetään mahdollisimman pian ja, jos rakennusteknisiin töihin tarvitaan lupa, **vähintään kuukautta ennen kuin lopulliseen hankkeeseen haetaan lupaa** niitä myöntävältä viranomaiselta.

Yhteisrakentaminen

- ▶ Verkkojen rakentajien on jatkossakin ilmoitettava sähköisessä muodossa Verkkotietopisteen kautta
 - ▶ töiden georeferoitu sijainti ja tyyppi
 - ▶ **töihin liittyvät fyysisen infrastruktuurin elementit**
 - ▶ töiden arvioitu aloituspäivä ja kesto
 - ▶ tapauksen mukaan **arvioitu päivämäärä**, jona lopullinen hanke toimitetaan toimivaltaisille viranomaisille lupien myöntämistä varten
 - ▶ yhteyspiste.
- ▶ Tiedot asetettava saataville viipymättä kuusi kuukautta ennen hankkeen aloittamista *tai* viimeistään
 - ▶ **3 kuukautta** ennen lupahakemuksen jättämistä (yritys, organisaatio)
 - ▶ **4 kuukautta** ennen lupahakemuksen jättämistä (julkinen toimija)
- ▶ Ilmoitusvelvollisuus ei koske kriittistä infrastruktuuria, henkeä tai omaisuutta uhkaavia hätätilanteita, kansallista turvallisuutta eikä yksittäisen tilaajayhteyden rakentamista koskevia töitä.

Viestintäverkkorakentamisen lupia voi hakea keskitetyn tietopisteen kautta

Luvat ja asennusoikeudet 1/2

- ▶ **Kaikkien VHCN-verkkojen rakentamiseen tarvittavien lupahakemusten** toimittaminen keskitetyn tietopisteen kautta
- ▶ Keskitetyn tietopisteen kautta saatavilla jatkossa myös:
 - ▶ Hakemuksen **käsittelyvaiheen** tiedot
 - ▶ Kaikki tiedot **lupaehdoista ja –menettelyistä**
- ▶ Pääsääntöisestä lupien **käsittelyajasta voidaan poiketa poikkeuksellisen laajaa yhteensovittamista vaativassa yhteisrakentamishankkeessa.**
- ▶ *Rakennusteknisinä töinä, joihin ei sovelleta gigabittiasetuksen mukaista lupamenettelyä, pidetään sellaisia töitä, joiden vaikutus on vähäinen ja pistemäinen, ja jotka eivät aiheuta vähäistä suurempaa haittaa.*

Luvat ja asennusoikeudet 2/2

- ▶ GIA:n lähtökohta on hiljainen hyväksyntä, jos lupaviranomainen ei ole tehnyt asiassa päätöstä 4 kuukaudessa
- ▶ Lupaviranomaisella oikeus kieltäytyä myöntämästä lupaa 15 työpäivän kuluessa hakemuksen jättämisestä, jos rakennussuunnitelmaa ei ole ilmoitettu keskitettyyn tietopisteeseen
- ▶ Lupaviranomaisen on selvitettävä 20 työpäivän kuluessa onko lupahakemus täydellinen
- ▶ Mahdolliset täydennykset pyydettävä toimittamaan 20 työpäivän kuluessa
- ▶ Lupa myönnettävä 4 kuukauden kuluessa täydellisen lupahakemuksen vastaanottamisesta

Sisäverkkojen uudistamisvelvoite tiukkenee

- ▶ Kiinteistön sisäverkko on uudistettava, jos kiinteistössä ei ole valmiiksi valokuitusisäverkkoa
- ▶ Koskee hankkeita joiden rakennuslupahakemus jätetty 12.2.2026 jälkeen
- ▶ Jäsenmaiden laadittava sisäverkkomääräys
 - ▶ Ei vaadi suurempia muutoksia Suomessa
- ▶ Jäsenvaltiolle varmistettava, että verkot on tehty vaatimusten mukaisesti
 - ▶ Rakennusvalvonnan tehtävä jatkossa
- ▶ Asetus käsittelee lisäksi kiinteistön fyysisen infrastruktuurin käyttöoikeutta

Riitojenratkaisuelin

Riitojen ratkaisu

- ▶ Traficomien rooli riitojen ratkaisijana ja yhteisrakentamis- ja yhteiskäyttöasioiden valvojana tulee GIA:n myötä jatkumaan ja laajenemaan koskemaan myös sisäverkkojen käyttöoikeuksia.
- ▶ Riidat ratkaistaan ensisijassa neuvottelumenettelyllä.
- ▶ Riita-asiassa ratkaisupäätös pitää antaa siitä, kun asia on saatettu sille ratkaistavaksi
 - ▶ 1 kk:den kuluessa (yhteisrakentaminen)
 - ▶ 4 kk:den kuluessa (yhteiskäyttö ja sisäverkot).
- ▶ Riitojenratkaisuelimelle asia saatetaan kirjallisella toimenpidepyynnöllä.
- ▶ Riitojenratkaisuelimen on julkaistava päätöksensä.
 - ▶ Traficomien päätökset julkaistaan keskitetyssä tietopisteessä.

Suomen keskitetty tietopiste

Keskitetty tietopiste (Traficom)

Verkkotietopiste.fi

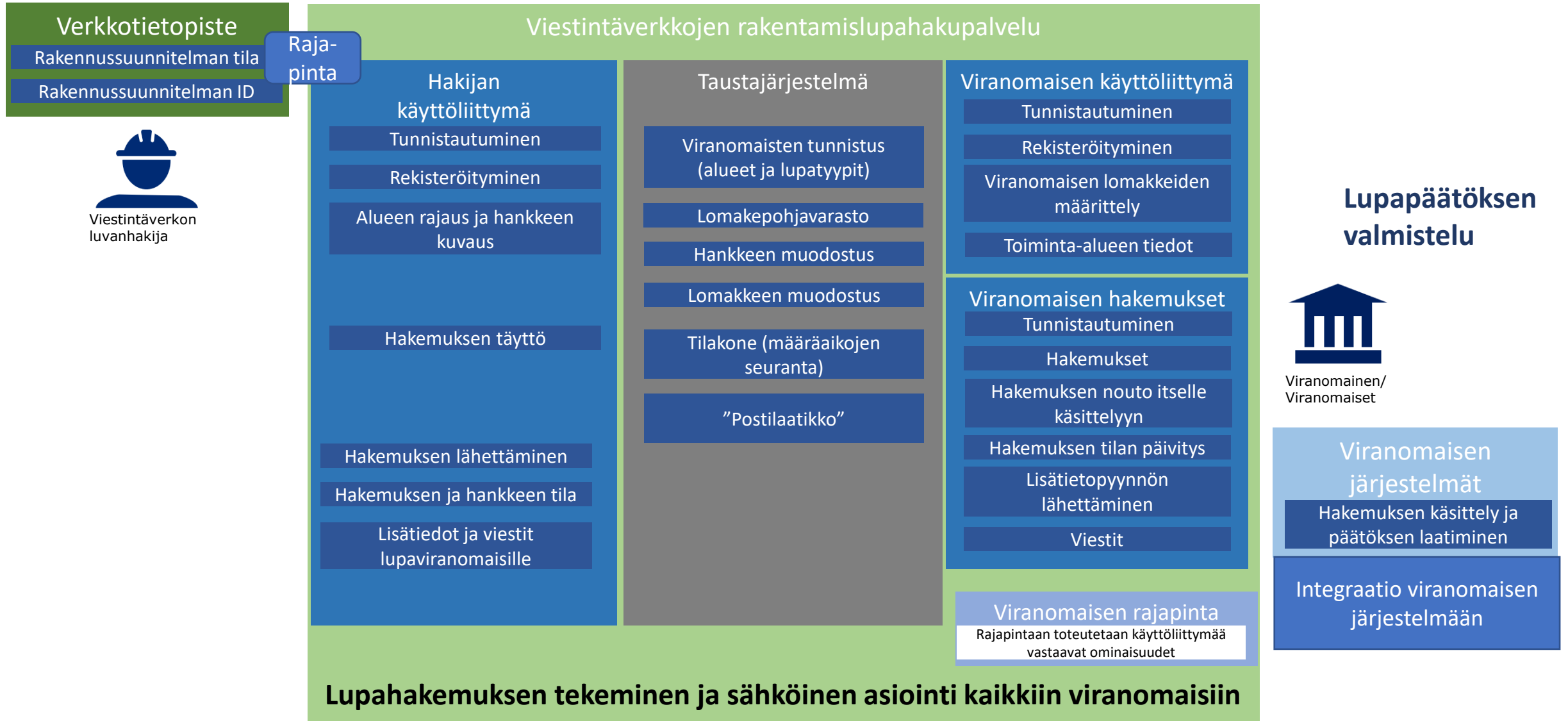
Viestintäverkkojen
lupahakupalvelu

Tietojen toimittaminen
maanvuokrasopimuksista
(eservices.traficom.fi)

Yleinen neuvonta ja
ohjeistus

- Sähköiset lomakkeet
- [Yhteisrakentaminen.fi](https://yhteisrakentaminen.fi)
- Riidanratkaisupäätökset

Viestintäverkon lupahakupalvelun kokonaisprosessin ylätason kuvaus

Yhteenveto GIAsta

GIA:n säännökset

Infrastrukturi ja rakentaminen

- ▶ (3 art.) Oikeus käyttää olemassa olevaa infrastruktuuria – kohtuullisin ehdoin ja syrjimättömästi.
- ▶ (4 ja 6 art.) Fyysisen infrastruktuurin ja rakennustöiden avoimuus – tiedot keskitetyn tietopisteen kautta.
- ▶ (5 art.) Rakennustöiden koordinointi eli yhteisrakentaminen – yhteistyö muiden verkkojen ylläpitäjien kanssa.
- ▶ (10 art.) Uudet ja peruskorjattavat rakennukset kuituvalmiiksi.

GIA:n säännökset

Viestintäverkkojen rakentamisen luvat, keskitetty tietopiste ja digitalisaatio

- ▶ (7–9 art.) Yhdenmukaiset lupamenettelyt ja määräajat; mahdollisuus hiljaiseen hyväksyntään.
- ▶ (12 art.) Keskitetty digitaalinen tietopiste – kaikki menettelyt sähköisesti.

Valvonta ja täytäntöönpano

- ▶ (13–14 art.) Riitojenratkaisuelin ja toimivaltaiset viranomaiset.
- ▶ (15 art.) Tehokkaat ja oikeasuhteiset seuraamukset.
- ▶ (16 art.) Komission seuranta ja raportointi

Kiitos!

Tilaa uutiskirjeemme
Toimivaa verkkoinfraa yhteistyössä
<https://uutiskirjeet.traficom.fi/>

TRAFICOM
Liikenne- ja viestintävirasto